

Дзвоник

№194

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 16 рік видання, червень, 2023 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 194, 2023 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Міхаєла Гербіл, Іван Ковач,
Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redakției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,
Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ ІМЕНА

Я хотів би страшенно,
як хочете знати,
все у світі по-своєму
знову назвати!

Я назвав би волошку тоді
голубинка,
щоб дорослі ще більше
її полюбили.

А хлоп'ят і дівчат
я б назвав
любенята,
щоб іще веселіше
було їм гуляти.

Я б ласкаву тополю назвав
лопотуля,
щоб вона для птахів
дарувала притулок.

А бабусю
назвав би тоді я
любуса,
щоб світилася ніжністю
кожна бабуся.

І цвіли б любенят
голубникові очі,
і любусі
гуляли б із ними охоче,

а над ними
співала б собі
лопотуля,
і цю пісню її
всі б навколо почули...

Та речей безіменних
на світі нема.
Жаль,
що є вже для всього давно
імена...

Інна ПАЛАМАРЧУК

Дитинство

Наснилося дитинство у бабусі.
Ці прохолодні ранки й вечори,
Босоніж до копиці пробіжуся,
Сховаюся, а ти лови!

Рясніють гілочки високих яблунь,
Шовковістю обмотує трава,
І відбивається в калюжі, як в криниці,
Небесна радість – хмарка молода.

Зове в дитинство голос найрідніший,
І лине вгору, як правічний сад,
Моє дитинство – незабутня вишня,
І піріжків духмянний аромат.

Набігавшись, присяду десь від втоми,
Рукою зачерпну солодку мить,
Я хочу повернутися додому,
Бабуся жде, а серденько болить.

Ганна ВЕРЕС-ДЕМИДЕНКО

Надворі червень...

Надворі червень. Дні давно вже довгі.
Земля таріллю під тепло лягає.
Високе небо, тихе і бездонне.
Жита у полі вітер колихає.

Буріють перші у садку порічки,
Радіють сонцю вишні й абрикоси.
У яблук, груш порозовіли щічки.
Дошу розсада все частіше просить.

Гаряче сонце в обіймах загриви
За ліс тікає, щоби відпочити.
Ще комарі на скрипочках не грають,
Бажають день ще трохи доточити.

Коли ж у трави ляжуть щедрі роси,
І цвіркун стривожать синій вечір,

Пташина пару до гнізда запросить,
Щоб колискову заспівать малечі.

М'ячем поволі місяць впливає,
Щоби небесні подолати милі,
Йому і зорям соловей співає.
Мурахи сплять, бо дуже вже втомились.

Люблю червневі дні я й ночі теплі,
Коли краса навколо і розмаї,
Коли вода у річечці отерпла,
Й здається, дива кращого немає.

Наталка ПОКЛАД

Зелені свята

Любисток, айр і м'ята –
і Трійцею пахне хата,
у клечанні з липи і клена
стоїть, як дібровка зелена.

Це ми гілочок наламали
і хату свою завітчали,
бо літо буяє надворі,
бо з неба всміхаються зорі.

Бджола трошки меду вже має,
русалка у полі гуляє...
Русальним, зеленим, клечальним
цей тиждень у нас величають.

Варвара ГРИНЬКО

Мости

Ой, коли б таку стежку знайти,
Щоб по ній до веселки дійти,
Щоб по райдузі, як по мосту,
Знятись ген аж на ту висоту.

Ой, коли б мені швидше зрости,
Щоб такі будувати мости,
Щоб хлоп'ята й дівчата малі
Йшли на Місяць і знов до Землі.

Анна ОВЧАРУК,
9 років

Повелителі усього живого

Розділ 4

*Вбивстворація в палаці, пожежа в лісі,
порятунок Манеги*

– Як добре, що ви прилетіли, королево! На нашій території знайшли вбивстворацію*! – в поклоні сказала перша помічниця королеви – Манега.

«То королева драконів, то можлива війна, а тепер ще й вбивстворація! – роздратовано подумала та. – Як же важко бути королевою». Але вирвалося:

– Де!?

– У вашому палаці... – з острахом прошепотіла помічниця.

– Усім покинути палац! Негру! Простеж, щоб нікого не було всередині! Манего та Ініш – за мною! – наказала королева.

– Бути виконати робитка! – сказав Негру.

Негру так дивно розмовляє, тому що він родом з іншого кінця світу, де всі так розмов-

ляють. А командиром Негру став через те, що колись врятував королеву.

– Вже летимо! – відгукнулися й інші разом з Манегою.

– Не відставайте! – наказала королева і злетіла.

– Королево! У мене погане передчуття! Дозвольте перевірити, чи попереду немає пасток, адже вбивстворацію явно хтось підкинув! – заскеготіла Манега.

Єлизавета зупинилася, як вона вважала, на мить. Але раптом там, де вона вже мала пролітати, запалахкотів вогонь. Якби помічниця запропонувала зупинитися хоч на секунду пізніше, то від королеви й мокрого сліду не лишилося б.

«Манега точно щось знає... Інакше як би вона здогадалася, що тут буде пастка? Або вона дуже розумна й має розвинену інтуїцію... Треба буде розпитати її...» – промайнуло в голові у врятованої.

– Оф! Як аф-ф-ф! Упфсс! А-а-а-а! Напад на королеву! – нерозбірливо вигукнув Кінп.

– ППОП** Негайно сюди! Займіться пожежею! – наказала королева. – Манего, за мною, всі інші летіть до ПЗДЛ***! Вас потрібно терміново оглянути! – і стрімко полетіла.

Адже королева прекрасно пам'ятала, що лише одна крупинка вбивстворації, яка потрапляє на поверхню тіла, може призвести до серйозних хвороб не лише зараженої пташки, але і її нащадків. Якщо ж декілька часточок – чотири максимум – то для порятунку такої пташки є лише 24 години з моменту зараження. І це лише в тому випадку, якщо встигнути при-

Малюнок авторки

брати всі часточки, намастити заражені місця соком з чарівної гілки чародуба та занести у гніздо, яке знаходиться на дереві біля Дерева Життя. Адже всі істоти сходяться до нього для того, щоб стати здоровими. Воно лікує практично все, окрім каліцтв.

– Королево! Вам теж варто полетіти до КПЗДЛ****! – прохрипіла помічниця. Аж раптом її крило почало рватися, а сама пташка безпомічно падала в пожежу, яка утворилася в лісі після пострілу.

– Ні-і-і-і! – крикнула головна пташка і почала стрімко наблизитися до постраждалої.

В очах королеви промайнули спогади: вона знаходить покинуте пташеня в лісовій пожежі у віддаленому кінці свого королівства. Воно було безпомічне та голодне. Потім королева ростила його, знаючи, що, коли пташеня виросте, то завжди буде лише помічником, радником, можливо навіть і керівником, але ніколи – спадкоємцем. А ще вона знала, що не зможе замінити йому невідомих батьків. Ось це пташеня виросло і стало дорослою птахою Манеґою. На неї завжди можна було покластися, порозмовляти, вона завжди допомагала знаходити хороше навіть у поганому. Єлизавета просто не могла дати загинути цій нерідній донечці, адже полюбила її, немов свою справжню й рідну.

Раптом королева відчула, що тримає Манеґу в лапах в самому вогняному пеклі. У неї було зовсім мало часу, щоб вилетіти з вогню. Вони майже задихалися в пожежі. Видимість була поганою, але головна пташка просто відчувала, куди летіти. Королева зробила глибокий вдих і поринула вгору.

ПРИМІТКИ:

* Радіація, яка вбиває за лічені хвилини.

** Протипожежний орган пташок.

*** Пташинна захищена державна лікарня.

**** Королівська пташ

инна захищена державна лікарня.

(Далі буде

Марія ПРИГАРА

Пташиний сад

Пташиний сад! Пташиний сад!
У балці, на полянці!
Сюди веселих пташенят
Приводять мами вранці.

Чижиха перша мчить в садок,
Сідає на ялинці.
Вона аж трьох своїх діток
Сама несе на спинці.

Такі ж пухнасті та малі
Синочок і дві дочки.
Бринять, мов дзвоник, в гіллі
Тоненькі голосочки.

Сорока з донькою летить
І каже їй на вухо:
– Ти ж, доню, тихо тут посидь.
Бо скажуть – цокотуха!

Із дятлом вдвох біжить синок,
Чубате дятленятко.
Він зразу виліз на сучок
І стукає, як татко!

А вже вільшаночка співа:
– Ставайте в пари, діти! –
Росу обтрушує трава,
Під сонцем пахнуть квіти!

І сто веселих пташенят
Підспівують вільшанці.
Пташиний сад! Пташиний сад
У балці, на полянці!

Аделя ГРИГОРУК

Петрусь і чарівна сопілка

(Продовження з попереднього числа)

Петрусь протер очі від несподіванки: що за диво дивне сталося із Черемошем?

Але це ще було не все: хвиля вилилася аж на берег, а коли, ойкнувши, відкотилася в річку, на піску лежав з добрий десяток, а, може, й більше осяйних пстругів⁴, які начебто заснули на цю мить і тому не рухалися.

Петрусь ухопив дві рибини й притьмом кинувся до хати, щоб узяти відро чи корзину і позбирати всю рибу.

– Ото удача випала мені сьогодні! – тішився хлопчик. – Буде нам з бабусею і до сніданку, й до обіду та й на завтра-післязавтра залишиться...

Коли Петрусь із корзиною в руках повернувся до річки, то побачив, що сусід Копильчук разом зі своїм робітником Онуфрієм збирають пстругів у брезентові торби. Вони були дуже вдоволені, що несподівано запопали таку гарну здобич!

– Що ви робите? – крізь сльози, що підступили йому до очей, скрикнув хлопчик. – Це моя риба!..

– Твоя? – хитро заусміхався у відповідь Копильчук. – А де на ній написано, що вона твоя? Риба, хлопче, із Черемошу, а він дарує те, що має, нам усім.

Копильчук наказав наймитові віднести торби з рибою в їх човен, що був витягнутий на пісок, оглянув пильно берег, чи не залишилося де ще якої рибини, а потім сам уместився на кормі.

Онуфрій став зіштовхувати човен на воду, а тим часом Копильчук, глянувши на засмученого хлопчика, несподівано сказав:

– А знаєш що? Приходи до мене сьогодні на обід поласувати рибкою. Зрештою це ми на твоєму березі її знайшли. Бо бачиш, ми з Онуфрієм рибалили від досвіта, але жодної рибки – хоч би плотвички чи карасика малого – так і не впіймали. А тут – стільки королівських пстругів!.. Мовби приманив

ти їх чимось, хлопче, до себе. Отож запрошую на гостину. Десь на годину третю, бо ще треба весь цей улов перечистити, щоб уже потім смажити й варити.

Із цими словами Копильчук з Онуфрієм відплили від берега й подалися вниз за течією до моста, де завжди причалював їх човен.

Петрусь залишився сам. Він з надією пройшовся туди-сюди берегом, сподіваючись таки знайти хоч би одну, хай маленьку, рибину, але не знайшов і, похнюпивши головою, побрів до хати.

– Ну що, Петрусю, багато є риби? – спитала бабуся Настя.

– Було багато, але Копильчук, поки я вернувся з хати, всю позбирав.

– От халепа, – сказала бабуся. – І ні однієї тобі не залишив?

– Жоднісінької, – зітхнув хлопчик. – Але він запросив мене на обід, то, може, й вам хоч шматочок пструга додому передасть.

– Еге, дочекаєшся від нього, – зітхнула бабуся. – Якби ж то хоча за роботу заплатив, а то все нема та й нема тих грошей.

І бабуся, сумно всміхнувшись, почала накривати на стіл.

– Знаєте що, бабуся? – сказав Петрусь. – Ви, мабуть, снідайте самі, а я піду вже до Копильчука. Дорога неблизька, треба йти аж до моста, бо вбхід я Черемош не перейду – вода висока.

– Ні, ні, дитино люба! – зупинила бабуся хлопчика. – Їж, бо ти голодний, швидко охлянеш.

І вона майже живосилом усадила внука за стіл.

Петрусь похапцем ум'яв картоплю, з'їв шматок кулеші⁵, що була замість хліба, і запив її молоком. А потім схопився, подякував за сніданок, поцілував бабуся в щоку й хотів вийти з хати.

⁴ – пстругів – пструг, (діал.) – форель;

⁵ – кулеші – кулеша, (діал.) – каша із кукурудзяного борошна.

(Далі буде)

Артем ДОРОШЕНКО,
11 років

Отруйні рослини України

Одним гарним літнім днем Ведмедик пішов на прогулянку. Він весело вештася цвітучими луками. Ось на галявині маленькі білі квіточки, там далі – чагарник весь рожевий, серед трави синім кольором майорять округлі, наче розкидані, намистинки. Все сяє різноманітними барвами. А який запах навкруги! Захотілося Ведмедику букет назбирати, квітами бабусю потішити. Потягнув він лапку до запашиної квітки, але раптом сам себе зупинив. Згадався бабусин вислів-застереження: «В лапи не бери та в рота не клади те, чого не знаєш!» А він якраз зовсім нічого не знав про ці рослини, тільки чув, що деякі можуть серйозно нашкодити і тваринам, і людям. Давайте й ми ознайомимося насамперед з отруйними рослинами, щоб часом не завдати собі та оточуючим лиха.

Амброзія полинолиста

Рослина, що зовні нагадує полин чи коноплю, виробляє отруйний пилок. Часто зустрічається на вулицях, узбіччях залізниць, шосейних і ґрунтових дорогах, на берегах річок і ставків, на пустищах і інших необроблюваних землях, на присадибних ділянках – загалом скрізь, де порушений природний рослинний покрив. У період цвітіння, з середини липня до настання осінніх заморозків, спостерігається збільшення алергійних захворювань – амброзійний полінозом. Кількох крупинок пилку цілком достатньо, щоб у людини з'явилося запалення очей та сльозоточивість, затруднення дихання, а при особливо великих дозах – кон'юнктивіт.

Вовчі ягоди

Це невеликий чагарник із квітками зелен-

куватого або рожевого відтінку, плоди якого за зовнішнім виглядом нагадують барбарис. Часто зустрічається у лісах, також використовується як декоративна рослина. Червоні плоди рослини дуже привабливі, але вистачить всього 5 ягідок, щоб викликати важке отруєння. Ознаками отруєння є: рясне слиновиділення і проблемне ковтання, біль в кишківнику, що супроводжуються блювотою з домішками крові, відчуття опіку на слизовій оболонці рота, діарея, подразнення кон'юнктиви ока, судоми, слабкість, непритомність.

Блекота чорна

Крилатий вислів «Ти що, блекоти об'ївся?» був придуманий не випадково. Блекота є отруйною рослиною, причому отруйні всі її частини. Виростає рослина до 1,5 метра у висоту, має липке листя і великі квіти брудно-білого або жовтуватого кольору з ворсинками. Її плоди мають форму глечика і відрізняються дуже неприємним запахом. Зустрічається біля доріг або житлових будинків, на оброблюваних полях. Отруїтися цією рослиною можна, спробувавши насіння або молоді паростки. Ознаки отруєння з'являються вже через 10-20 хвилин – пересихає в роті, починається хрипота, червоніє шкіра, збільшуються зіниці. У важких випадках отруєння можна втратити свідомість або навіть впасти у стан коми.

(Продовження в наступному номері)

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

Мисливці співали всю ніч. Багато гарних пісень співали і чимало з них було про журавлів.

Може, через це відчув наш журавлик до мисливців симпатію і довіру. Мабуть, вони були гарні і добрі хлопці, ті мисливці. І не стріляють, бач, і хороших пісень співають.

І раптом журавлик подумав: «А що, як поїхати з ними в Київ. І спробувати самому розшукати чижика. Чого боятися? Я ж уже підріс, у пір'я вбився, от-от літати почну».

З цією думкою журавлик і заснув. А прокинувся уже з твердим рішенням будь-що поїхати в Київ. «Заберусь у багажник і поїду. А як і побачать, не вб'ють же вони мене. Не схожі вони на вбивць. Поїду і все. Треба ж Ціві-Тівіка рятувати? Треба». Тепер, коли він підріс, тато й мама вже менше опікувалися ним, дозволяли самому всюди бігати, їжу шукати. От і зараз, як він прокинувся, їх уже в гнізді не було, полетіли кудись у своїх справах.

Журавлик нашкрябав дзьобом на лататті записку:

«Тату і мамо! Не хвилюйтесь. Я поїхав у Київ виручати з біди свого друга чижика, він сидить там у клітці. Не журіться. Як тільки врятую друга – приїду.

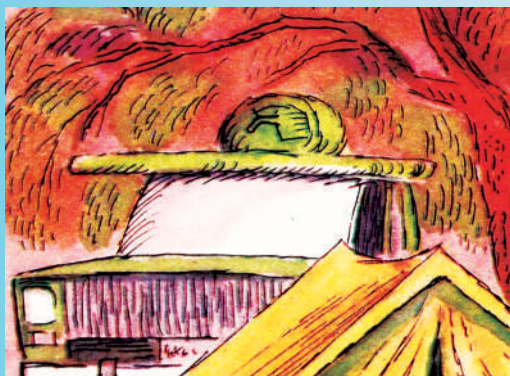
Цілую.

Ваш син».

І побіг до старої верби, де отаборилися мисливці.

Під вербою поряд з машинами стояли дві великі брезентові палатки, з яких стирчало чотири пари голих п'яток – три здоровенних і

одна менша. Крім того просто на землі лежало кілька спальних мішків, з яких витикалися

скуйовджені мисливські голови. А з одного мішка витикалася не лише голова, а й півтулуба до пояса. Мисливець був такий здоровенний, що у спальному мішку вміщалося тільки нижня його половина.

Здоровило лежав на спині, розкинувши руки, і усміхався уві сні, – мабуть, йому снилося

щось веселе.

Журавлику одразу сподобався цей мисливець. Людина з такою усмішкою не могла бути лихою.

«Їм можна довіритися. Не буду від них ховатися», – вирішив журавлик. І така його враз охопила нетерплячка – швидше їхати в Київ визволяти друга чижика, що аж у дзьобі зашвербіло.

«Треба їх будити. Хай уже їдуть».

– Курли! Курли! Здоровенькі були! Вставайте! День надворі! Прокидайтеся! – закричав журавлик.

Мисливці солодко спали після безсонної ночі.

Але голос у нього був ще такий тонкий, а сон у мисливців був такий міцний і здоровий, що вони й вухом не повели.

Тоді журавлик взяв у дзьоб суху травинку і, схилившись до здорованя, полоскотав йому в носі. Мисливець кумедно скривився, покрутив носом і махнув рукою – думав, що муха. Журавлик знову полоскотав. Мисливець знову махнув рукою і на цей раз так енергійно, що трохи не збив журавлика з ніг.

«Еге! – подумав журавлик. – Треба обережніше. Так він мене ще приб'є ненароком. Треба будити отих, у палатках», – і подибав до палаток.

(Далі буде)

Наталка ЛОГВИН

ПТАХИ-РИБАЛКИ

Сашко дуже любив гуляти парком та слухати бабусині цікаві історії. А ще йому подобалося сидіти на березі океану і спостерігати, як величезні хвилі накочували на берег одна за одною, як лагідно світило вечірнє сонечко, переливаючись на воді різними барвами, а вода вигравала веселками.

От і цього вечора Сашко з бабусею ви-йшли на вечірню прогулянку до парку на березі океану. Там вони купили два великі гамбургери, зручно вмостились на металеві лави, розташовані по всій набережній, і вирішили трішки перекусити, спостерігаючи за великим червоним сонцем, що повільно ховалося в океан. Сашко розважливо почав розгортати смачний пахучий гамбургер. Великі зграї білих морських чайок кружляли над головою.

Як тільки Сашко приготувався вкусити гамбургер, як одна чайка блискавкою мелькнула у нього перед очима – і з його рук кудись подівся його смачний перекус. Від несподіванки Сашко залишився стояти з розкритим ротом і не міг зрозуміти, що то було. Через мить сльози образи виступили на його очах.

Сашко поглянув на бабусю і побачив, що у неї немає його гамбургера.

А бабуся розсміялася, дивлячись на його розгублений вигляд, і додала:

– А не лови гав. Чайки теж хочуть їсти.

– Та хіба чайки їдять хліб, м'ясо і майонез? – запитав здивований Сашко.

– Буває й таке, – відповіла бабуся. – У природі чайки харчуються рибою та усім тим, що дає їм океан. Це люди навчили їх харчуватися хлібом та іншими продуктами, коли кидають птахам свою їжу. Хоча цього робити не треба. А тепер чайки й самі вимагають їжу від людей. А інколи й крадуть її,

виринаючи з людських рук якусь смакоту.

– Бабусю, це відбулося так швидко, що я й оком не встиг моргнути!

– Нічого, – сказала бабуся. – Тепер і чайки посмакують. А ми ж маємо ще один гамбургер, тож ним і поласуємо. Давай ми його розділимо навпіл, якщо ти погоджуєшся на таке.

– Так, бабусю, звичайно! Мені для тебе нічого не шкода.

– А я, – промовила бабуся після того, як розуміючий вигляд її обличчя змінився на серйозний, – тим часом розповім про те, як деякі морські птахи ловлять рибу. Вони ж не можуть приготувати їжу так, як це роблять люди. Ось тут, у водах океану, птахам найкраще ловити рибу.

– Або гамбургери! – вигукнув і засміявся Сашко.

– Так, і гамбургери теж, – посміхаючись на цей жарт Сашка, відповіла бабуся. – Морські птахи по-різному ловлять рибу. Є такі, що роблять це за методом «Хапай і тікай».

– Як це? – запитав Сашко. – Птахи ж не мають рук, аби щось ухопити.

– А ось так. Наприклад, є така пташка – орлан-крикун. Цей птах має гострі орлині кігті, загнутий гачком дзьоб, великі крила. Він сильний і завжди літає над водою, вишукуючи рибу, яка плаває

близько до поверхні води. Як тільки уздріє здобич, складає крила, пірнає у воду й кігтями хапає рибу, піднімається вгору над водою та й летить до гнізда.

– Ха-ха! То так можна піймати лише маленькі рибини, – засміявся Сашко.

– Е ні, – заперечила бабуся. – Буває й така велика рибина, що цей птах, піймавши її у свої кігті, не в силі піднятися з води.

– А що ж він тоді робить з нею? Відпускає?

(Продовження на 10 сторінці)

(Початок на 9 сторінці)

– Ні, – сказала бабуся. – Сильно тримаючи у своїх кігтях велику рибину, пташка починає гребти крилами до берега.

– Ого! – сказав Сашко.

– Ото ж тобі й «Ого!». Схочеш їсти, лінуватися не будеш. І не казатимеш, що не буду, не вмію. Так тільки лінивці говорять.

Сашко відразу набундючився і поглянув з-під лоба на бабуся.

– Так це ж я не про тебе, – засміялася бабуся й пригорнула внука до себе. – Ти у нас гарний хлопчик, любиш в усьому допомагати мамі і мені. А виростеш – то будеш нашою опорою.

Аж тут Сашко побачив дивне явище: над водою з'явилася нова зграя невідомих пташок, які, наче камінчики, почали один за одним стрімголов пірнати у воду.

– Бабусю, глянь, глянь! Що це вони роблять? Полнують?

– Так, – відповіла бабуся. – Вони теж ловлять рибу.

Це було таке захоплююче видовище, що бабуся з Сашком очей не відривали від цього пташиного спортивного змагання зі стрибків у воду.

– Там у воді йде косяк риби, – пояснила бабуся. – Бачиш, поверхня води бурлить, як у гарячому котлі.

– А де ж риба? Адже пташки піднімаються з води без риби.

– А ці пташки, їх зовуть олуші, рибалють по-іншому. Вони пірнають на глибину декількох метрів, а потім, піднімаючись на поверхню, хапають рибу і ковтають її цілою. При цьому вони ловлять ту рибу, яку можуть проковтнути.

– Ух ти! Як цікаво! Як ти багато всього знаєш, бабуся!

– Авжеж! Але нам пора повертатися. Сьогодні дещо я тобі розповіла, а дещо про те, як ловлять рибу морські птахи, ти й сам побачив, – сказала бабуся. – А от як полюють птахи на річках, озерах і болотах, то про це я розкажу тобі наступного разу.

– Добре, – відразу погодився Сашко.

Задоволені прогулянкою та побаченням, вони з радістю вирушили у зворотній путь до своєї домівки.

Марія ДЕМ'ЯНЮК

Відбудуємо

Відбудуємо будинок,
Тут моя кімната,
І вітальня, де збирались
Я, матуся й тато.

Кухня пахла пиріжками –
Мама готувала,
Ми з сусідами разом
Смачно ласували.

Ось татусева кімната...
Те, що залишилось...
Стіни, пройми без віконць
Попелом покрились.

Он великий коридор,
Вчився тут ходити,
Пам'ятаю, як вдалося
Матінку зустріти.

Як раділа вона широко,
Плескала в долоні,
Цілувала тепло й ніжно
Мої щічки й скроні.

Перші кроки – незабутні,
Сяяла, мов зірка...
Мамо, глянь, горіла навіть
З металу одвірка.

Мам, ходімо в вашу спальню,
Що? Її немає?
Не зронила ні сльозини,
Лиш рашистів лас.

Раптом мама усміхнулась:
Глянула на сина –
У малечі в рученятах
Велика цеглина.

Дуже вправний господар
Своїєї країни,
Буде сонячне майбутнє
В Неньки-Україні!

Славені українці

Казимир Малевич

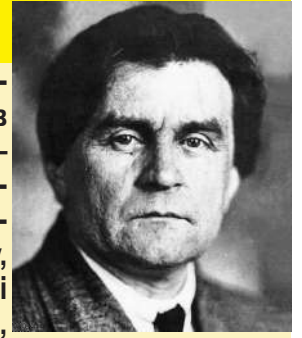
З Ольгою Сенишин

Сьогодні про цього радянського художника-авангардиста, експериментатора, педагога та теоретика мистецтва знає весь світ. Це один з найвідоміших художників у світі, творчість якого має глибокі зв'язки з українською культурою. Він увійшов в історію як родоначальник і основоположник супрематизму – одного з ключових і найбільших напрямків в абстракціонізмі. Малевич досі залишається одним з найважливіших митців авангарду у світі, який визначив подальший рух мистецтва, архітектури та дизайну. Фахівці вважають, що все сучасне мистецтво так чи інакше оглядається на Малевича. Через те його часто порівнюють з Леонардо да Вінчі, який свого часу перейшов від однієї епохи в мистецтві до іншої.

Казимир Северинович народився в Києві 23 лютого 1879 року. Рід Малевичів належав до збіднілої польської шляхти, яка жила в Україні декілька століть. Майбутній художник був першим з 14 дітей. Через роботу батька родина часто переїжджала з одного куточка України в інший. В цей період Малевич відкрив для себе народне мистецтво: він навчився вишивці, розписував хати разом із селянами, вишивав гачком, захоплено працював з мереживом та чудово співав басом. У своїх спогадах Малевич стверджував, що українська культура і вплив народного мистецтва були для нього визначальними. У віці 11-12 років він точно знав, що хоче бути художником. Батько категорично був проти, але мама його підтримувала і подарувала йому на 15 років набір фарб. Вже до 17 років Казимир навчився малювати. За словами Малевича, свою першу масляну картину «Місячна ніч» він написав у 16 років. Це полотно дуже сподобалося приятелям. Один з них відніс роботу в магазин, де вона досить швидко була продана за 5 рублів – серйозна сума на ті часи.

Малевич почав вчитися професійно малювати в Київській мистецькій школі у М. Пимоненка – відомого українського живописця. Але разом з сім'єю юнак переїхав до Росії і понад 20 років Казимир вчився, вдосконалювався і працював там. Із 19 років він почав влаштовувати свої перші виставки, був членом різних творчих об'єднань, працював викладачем. У кінці 1915 року в Петербурзі на футу-

ристичній виставці «0.10» Малевич уперше представив публіці «Чорний квадрат» – один з найвпізнаваніших творів в історії мистецтва. Це полотно є частиною триптиху, де були ще «Чорне коло» і «Чорний хрест» – три форми,

які Малевич вважав «базовими», в яких далі розвиваються всі інші форми. Художник розумів, що без додаткового пояснення це буде складно зрозуміти, і став першим художником, який написав текст до своєї картини. Це стало нормою для сучасного мистецтва. Ці роботи є заявою про новий підхід до мистецтва, яким Малевич шокував і своїх колег, і широкий загал, і критиків. Досі не вщухають суперечки стосовно цих робіт. Свої кольорові фігури на білому тлі автор назвав супрематизмом («перевага») – новий стиль, що мав визначальний вплив на все наступне мистецтво.

Світове визнання до Казимира Малевича прийшло у 1927 році, коли він відвідав зі своєю виставкою Варшаву, Берлін і Мюнхен. Він був змушений терміново повертатись до Ленінграду і залишити за кордоном частину своїх творів. Його ж роботи подорожували на виставки в найбільші культурні столиці й отримували хороші відгуки критиків і глядачів. Харезматичному Малевичу вдалося сформувати навколо себе школу, представники якої поширювали його ідеї в Європі та США.

А на батьківщині його двічі заарештовували, радянська влада його манеру і стиль назвала буржуазними. У 1933 році його мистецтво оголосили поза законом. Останні роки свого життя хворий Малевич не мав роботи, був змушений малювати якісь портрети на замовлення, щоб родина могла вижити.

Помер Казимир Малевич 15 травня 1935 року в Ленінграді у віці 56 років від раку. У Радянському Союзі після його смерті на довгі десятиліття про Малевича забули. Пік його популярності прийшовся на 1990-2000 роки, коли в усіх музеях світу відбулись виставки його творів. 2019 року Національний банк України випустив ювілейну монету, присвячену Казимиру Малевичу.

Тематична картка «Дитячий світ»

1. Розгляньте уважно зображення та прочитайте вірш. Допишіть слова у кружечки.

Є маленькі люди
на планеті,
Невгамовні, часом
смішні, Д ○ ○ ○ ○
З щирими та добрими
серцями,
З допитливими і чи-
стими ○ ○ ○ ○ ○ ○

5. Виберіть слова, властиві дитячому світу, та розмалуйте веселими кольорами.

радість

смуток

мир

Дитячий
світ

війна

спокій

тривога

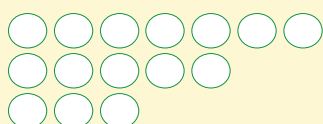
6. Знайдіть слова, що мають спільний корінь зі словом «дитина», та відповідні до цього слова прикметники.

2. Випишіть слова що називають істоти:

- 1) ○ ○ ○ ○ ○
2) ○ ○ ○ ○ ○

Довідка: л, д.

3. Знайдіть слова-іменники у вищеподаному вірші, що називають неістот, та впишіть їх в однині у кружечки:

Довідка: п, с, о.

4. До іменника «діти» підберіть прикметники, що починаються на літери: ч, д, щ, м, с, в. Можливо, на одну й ту ж літеру ви зможете підібрати декілька прикметників.

Приклад: ч => чемні діти; чесні діти і т.п.

д => ○ ○ ○ ○ ○ діти

щ => ○ ○ ○ ○ діти

м => ○ ○ ○ ○ ○ діти

с => ○ ○ ○ ○ ○ діти

в => ○ ○ ○ ○ ○ діти.

т	ю	с	м	і	ш	н	п	й
а	д	п	т	я	ч	и	й	і
р	п	ч	д	о	б	р	и	й
о	т	у	и	с	с	а	в	щ
м	п	д	т	і	м	н	е	е
а	н	о	и	н	і	о	с	д
т	с	в	н	н	х	к	е	р
н	т	п	к	и	у	т	л	п
и	в	й	а	й	т	о	а	й
й	о	щ	а	с	л	п	в	е

7. Впишіть правильні закінчення:

допитлив ○ ○ хлопчик;
допитлив ○ дівчинка;
допитлив ○ діти.

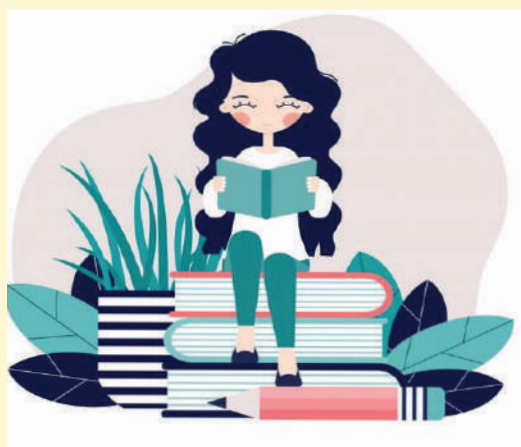

8. Розгляньте малюнки та впишіть слова, які виражають дію.

ХЛОПЧИК ○○○○○○

ДІВЧИНКА ○○○○○○

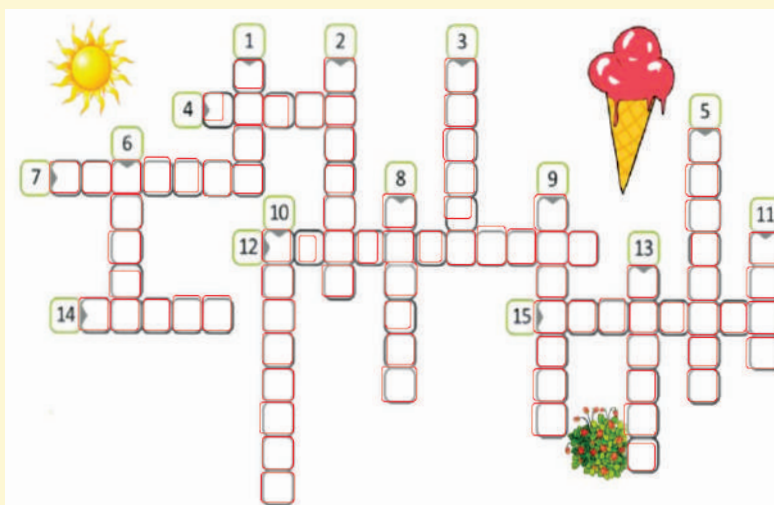
ДІТИ ○○○○○○

9. Конкурс. Складіть 5 речень на підставі зображення. Переможцем стане той, хто найшвидше і правильно впорається із завданням. Успіхів!

10. Кросворд «Літо».

1. Випадає вранці на траву.
2. Перший місяць літа.
3. Кровососні комахи.
4. Яскраво світить і гріє.
5. Холодне та солодке.
6. Коли дуже тепло.
7. Зміна кольору шкіри під дією сонця.
8. У цьому місяці квітне липа.

9. Останній місяць літа.
10. Відпочинок після навчального року.
11. Літнє місце відпочинку.
12. Пристрій, що охолоджує повітря.
13. Лісова ягода.
14. Місце спільного відпочинку дітей.
15. Горodня ягода, родичка із суницею.

Рубрику підготувала
Анка Майданюк Штюбіану

Вивчаємо англійську

з Гриною Савіною

1. Прочитай вірш. Про що в ньому йдеться? А ти любиш літо? Чому?

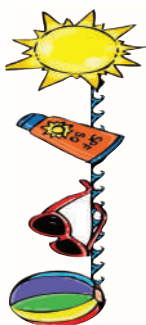
Summer

Summer, summer almost here.

Let's give summer a big fat cheer!

Of this fact I'm surely clear:

Summer is the best time of year.

2. Поєднай слова з відповідними малюнками.

Shorts

Beach

Sun

Flower

Pool

Ball

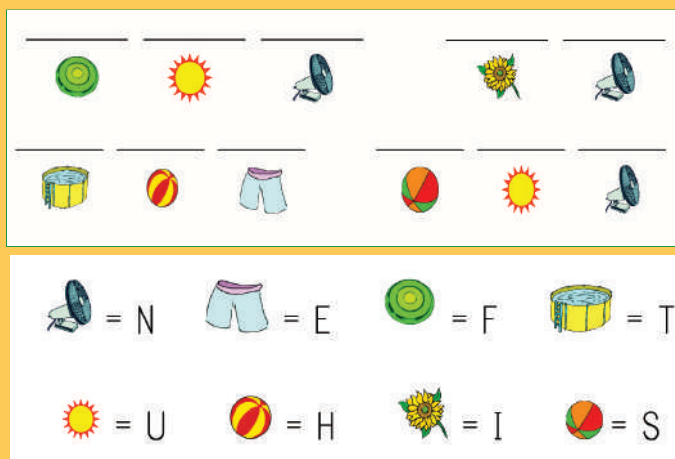
3. Відшукай слова.

J V S S F F D X T M V G E V S
C L Y X H N I U S U A B Y B Z
V P W F A O W P U Y B X N G O
L I N E U I R R N W G R U P Z
F O C E B Z E T O W T I U S O
U O U W X W R A S K N H V S V
J Q P O O L X Q E U E H E P K
K C S L S K Y B L X C B H X L
E C F M L L Q U T A P W Y J X
B A L L P N Z T E U Y V U C U
R E T Z K R S B E B D S W I M
R X N P B P C D S K A H K P J
E T C K A A Y X R A O U O C K
Z R I W D K P O F A N H A N W
E Z M V Z Q K Z N S R D N I Y

SUN
SWIM
BALL
FLOWER

FAN
SHORTS
BEACH
OCEAN

SAND
POOL

5. Літні забави: пісок, сонечко та водичка. Розфарбуй нижчеподаний малюнок за цифрою.

1 - blue;
2 - yellow;
3 - peach;
4 - orange;
5 - grey;

6 - green;
7 - brown;
8 - pink;
9 - red;
10 - purple.

? Відгадай ?

Ця смачна, пухата пані
Любить плавати в сметані.
Носить гарні капелюшки,
Із суничкою подружки.

(впнлгощ)

Вишні і вони – сестрички.
Є в садку, а є, що дички.
В червні достигають,
Всі їх добре знають.

(нмєвєч)

Серед літа, мов пір'їнки,
Стиха падають сніжинки.
Під віконечком у Олі
Цвітом вкрилися...

·(лгопол)

Там у полі, на баштані,
Сидить красень у каптані.
Свої круглі він боки
Мис в росах залюбки.
А боки – немов сміються:
Так рябі і застаються.
Оцей, діти, чепурун –
Звичайнісінький...

(кєвєлн)

Зроби своїми руками

Голуб миру

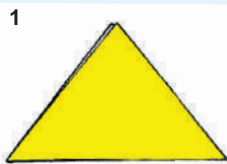
З Людмилою Дорош

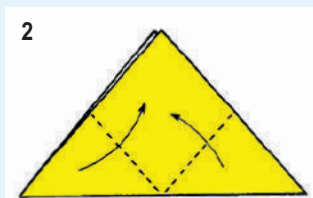
У багатьох народів білий голуб – визнаний символ миру. Його ми й пропонуємо зробити вам сьогодні.

Хід роботи:

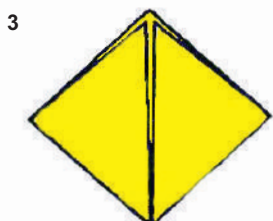
1. Візьміть квадратний аркуш, зігніть його по діагоналі. Утворений трикутник зігніть знову навпіл, щоб чітко визначити середину (мал. 1).

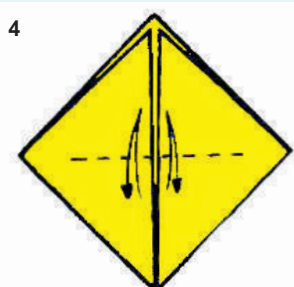
2. Далі поверніть трикутник у попередній стан і загніть бокові кути до центрального згину (мал. 12).

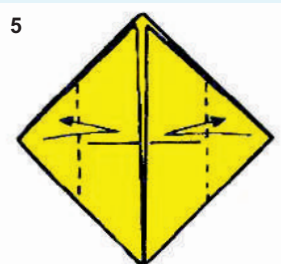
3. Загніть верхні кінці вниз, щоб вийшов горизонтальний центральний згин. Поверніть їх у вихідне положення ((мал. 3-4).

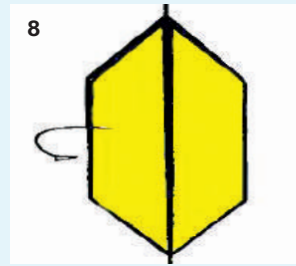
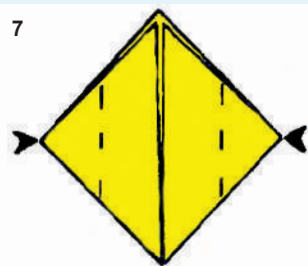
4. Зігніть правий і лівий кути так, щоб вони з'єдналися в центрі, утворивши лінію згину, і поверніть їх у вихідне положення (мал. 5).

5. По отриманій лінії згину бічні куточ-

ки необхідно підвернути всередину (мал. 7-8).

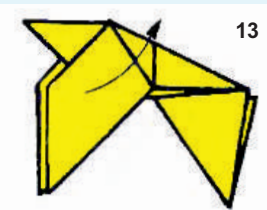
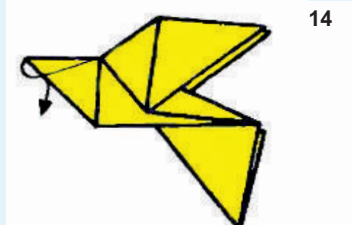
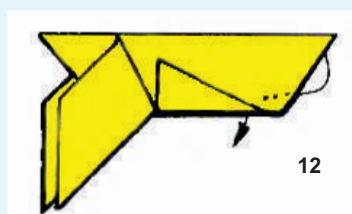
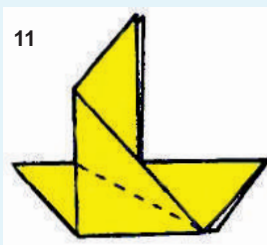
6. Зігніть фігуру, що вийшла, навпіл – вийде трапеція (мал. 9).

7. Бокові частини загніть вгору, щоб утворити крила. Складаємо крила по діагоналі нижнього трикутника (мал. 10-11).

8. Хвіст пташки прибираємо всередину (мал. 12).

9. Направте крила вгору, зробивши згин по лінії тулуба (мал. 13). Аналогічно робимо голову, загинаючи кінчик трикутника всередину (мал. 14).

Покрокове відео з виготовленням голуба:

<https://www.youtube.com/watch?v=Ddnyk6JXysE&feature=youtu.be>

Віддаєм цей світ дитині

Слова: Микола Петренко, музика: Юрій Кера

1. Мо- же, зав- тра, мо - же, ни - ні, на до - го - ду дням но- вим від - да
2. Від - да - мо сві - тан - ки си - ні, сто ве - се - лок, сто зір - ниць, від - да

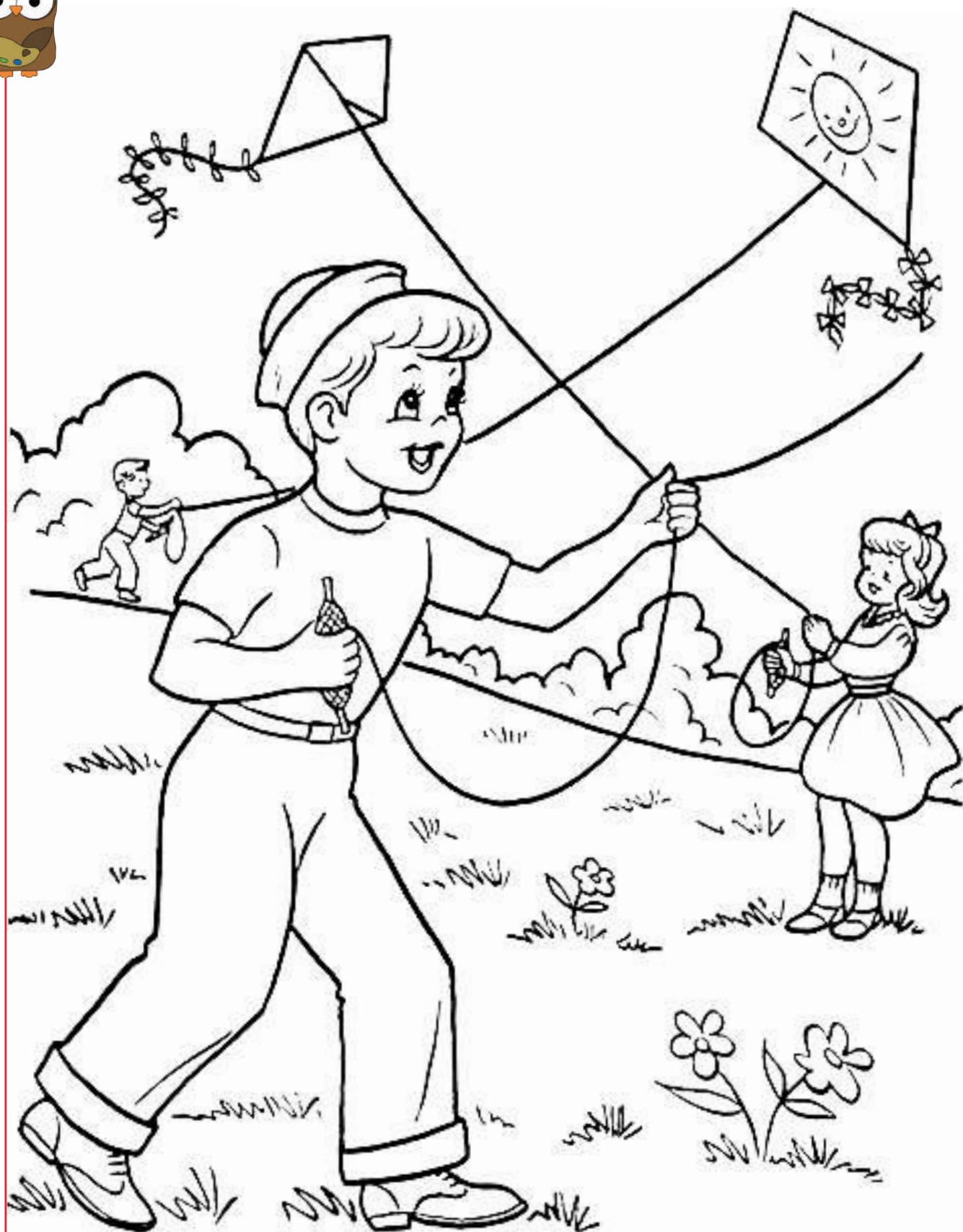
1. мо цей світ ди - ти - ні, хай по- вік вла- ду - є ним. Від - да - мо
2. мо по - вік ди - ти - ні сто най - біль - ших та-єм-ниць. Від - да - мо

1. цей світ ди - ти - ні, хай по- вік вла- ду - є ним.
2. по - вік ди - ти - ні сто най - біль - ших та-єм-ниць.

Може, завтра, може, нині
На догоду дням новим
Віддамо цей світ дитині –
Хай повік владує ним.
Віддамо світанки сині,
Сто веселок, сто зірниць,
Віддамо повік дитині
Сто найбільших таємниць.

Віддамо найвищу владу –
І побачим інший день:
В світі стане більше ладу,
Більше сміху і пісень.
І рука в руці надійно,
Казка дійсність обійма.
І кудись щезають війни,
І зненависті нема.

Зміїний день

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

Майже в середині першого літнього місяця – 12 червня – наші прадіди вшановували преподобного Ісаакія-сповідника. У народі цей день називали Ісаакій-змійовик, день Ісакія або Зміїне свято. У першу чергу, в цей день велося садити боби, квасолю і горох. Їх сіяли незалежно від погоди і примовляли: «Пішли, господь Бог, урожай на боби і горох». Існував цілий ряд звичаїв та заборон у цей день, але найбільш цікавими є ті, що пов'язані зі зміями. За уявленнями наших предків, змії – це загадкові, сильні та магічні істоти, які можуть перебувати в надземному та підземному світі. До них люди здавна відносилися особливо.

Слов'яни вважали, що 12 червня змії сповзаються і йдуть поїздом на зміїне весілля. У багатьох населених пунктах й досі залишилися «прокляті місця» – так звані «змійні гірки», де можна було зустріти цих тварин. Люди переказували, як на Ісакія плазуни виповзають зі своїх нір, повзають повсюди і можуть бути агресивними. Саме тому вважалося небезпечним ходити в цей день по лісах, лугах і болотах. Селяни навіть не косили трави, не прополювали грядки від бур'яну та не збирали лікарські трави. Не можна ходити й на кладовище, де теж високі трави і можна зустріти і нечисть, і плазунів. А якщо ж із якоїсь потреби обов'язково треба було вийти з подвір'я, то люди одягали високі чоботи і брали з собою сучкувату палицю для захисту. Наші прадіди вірили, що вбивати змію не потрібно, навіть небезпечно. Тоді у всієї родини будуть невдачі та хвороби – так будуть мститися зміїні родичі. Навіть просто чіпати зміїв не рекомендувалося 12 червня – плазуни можуть напасти, а врятувати від зміїної отрути людину не зможе жоден цілитель чи будь-які ліки. Навіть такі сильні засоби як ясен та папороть, яких за поширеним переконанням бояться змії, були безсилями у цей день. Отож, традиційно 12 червня потрібно було максимально зменшити можливість зустрічі з цими дивними істотами, уникати їх і ні в якому випадку не ображати.

Зовсім по-іншому ставляться до зміїв герої народних українських казок. Чи не одним із ключових у традиції української чарівної казки є мотив змієборства. Зазвичай головний герой змушений боротися зі змієм – втіленням зла – та подолати його за допомогою чарівної богатирської сили. Не менш

неприємним і недобрим є змії на ім'я Юж або Перелесник, що міг перекидатися на гарного чоловіка. Про нього збереглися повір'я на значній території східної Європи. Цей чоловік-змій спокушував жінок та заволодівав їхньою душею, що приводило зазвичай до смерті невинної жертви.

Але, тим не менше, українці не вбачали в зміях абсолютне і незаперечне зло. Існує ряд повір'їв, причому не лише українського походження, де змії оберігають заховані в землі скарби і наділяють ними тих, хто насправді цього потребує. Так, у відомій казці про Яйце-Райце змія стає дарителем матеріальних благ, що повинні забезпечити головному героєві безбідне, а, отже, за народними уявленнями, щасливе існування. Прихильно в народі ставились і до близьких родичів змії – вужів. Їх вважали захисниками сім'ї від усяких негараздів, охоронцями хатнього добра та затишку. Ті місця, де плодяться вужі, вважались особливо придатними для примноження багатства. Відомі випадки, коли господині спеціально ставили для вужів тарілки зі щойно здоєним молоком. Казали, що та корова, чие молоко ссе вуж, матиме особливо багато молока. Вбити хатнього вужа вважалося тяжким гріхом. А гуцули дуже позитивно ставилися до гадюки. Вони мали її за дуже розумну, що здатна жити поблизу людської оселі і не пускати в дім ніякого зла. В народі ще відоме повір'я і про білу змію, що ніби-то може робити людину невидимою, дарує чудодійну здатність бачити те, що недоступне іншим.

А серед народних цілительів змії сприймалися як досить сильні магічні істоти з явно вираженими здатностями зцілювати. Зафіксована велика кількість замовлянь, де так чи інакше згадуються змії чи гадюки. Значна частина цих замовлянь стосується зміїних укусів, інша частина пов'язується зі зроками та лукавством, які змії повинні відвернути чи забрати. Навіть гадюча шкіра, так зване «линовище», мала особливо сильні властивості і знахарки часто її використовували у своїх рецептах. Линовище гадюки носили на шиї від лихоманки, її прикладали до очей у випадку хвороби, нею обкурювали зміїні укуси тощо. То ж давайте поважати наші вікові традиції і з повагою ставитись до всіх представників родини зміїних, та й не тільки 12 червня.

Пишаємося нашими дітьми!

**Зліва на право: Міланія Калинка, 3 роки; Ніка Станєва, 3 роки;
Аріна Кузнєцова, 3 роки; Евеліна Калинка, 6 років.
м. Тімішоара**

**Учні 5 класу,
с. Ульма, Сучавський повіт.**